

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПАТОМОРФОЛОГІЇ НА КАФЕДРІ ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ ІЗ СЕКЦІЙНИМ КУРСОМ ВДНЗ УКРАЇНИ «УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

Старченко І.І., Совгіря С.М., Прилуцький О.К., Винник Н.І., Ніколенко Д.Є.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У роботі викладені особливості проведення лекційних і практичних занять із дисципліни «Патоморфологія» на кафедрі патологічної анатомії із секційним курсом ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія».

Ключові слова: медична освіта, викладання, патоморфологія.

Високі професійні якості сучасного лікаря формуються в процесі навчання в медичному виші. Тому актуальним завданням медичної освіти є формування особистості майбутнього лікаря, його професійної компетенції, що особливо необхідно в період розробки та реалізації Національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я України [4; 5].

Неабияке місце в отриманні навичок професійної готовності належить фундаментальній медико-біологічній дисципліні – патоморфології. Як одна з найважливіших дисциплін у системі медичної освіти, у науковій і практичній діяльності лікаря, вона забезпечує засвоєння теоретичних знань, формування практичних навичок і вмінь із морфологічної діагностики патологічних процесів [1; 3].

Сучасна патологічна анатомія широко використовує досягнення інших базових дисциплін, узагальнюючи фактичні дані біохімічних, морфологічних, генетичних, патофізіологічних та інших досліджень із метою встановлення закономірностей, що стосуються роботи того чи іншого органа, системи при різних захворюваннях. Слід зазначити, що цей предмет займає особливе місце серед медичних дисциплін. З одного боку, патологічна анатомія – це теорія медицини, яка, розкриваючи матеріальний субстрат хвороби, безпосередньо служить клінічній практиці, з іншого, – це клінічна морфологія для діагнозу, що дає матеріал субстрат теорії медицини – загальної та власної патології людини [2; 7].

На кафедрі патологічної анатомії із секційним курсом ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» при вивченні дисципліни «Патоморфологія» використовуються лекційні та практичні заняття, певні питання винесені на самостійне позааудиторне вивчення.

Сучасна лекція, незважаючи на еру цифрових технологій, - украй необхідна форма викладання матеріалу великому за обсягом контингенту слухачів [8; 9]. При цьому треба зазначити особливості подачі лекційного матеріалу студентам медичних вишів. По-перше, завдяки цифровим технологіям швидко поширюється неправильна інформація навіть із джерел, які вважаються досить надійними. Тому лектору необхідно тримати «руку на пульсі» та своєчасно виявляти ці типові помилки з Інтернету, пояснювати правильну морфогенетичну сутність того чи іншого патологічного процесу. По-друге, патоморфологія належить до так званих «кроківських навчальних дисциплін», тому з прагматичних міркувань виникає потреба підвищувати рівень результатів складання студентами інтегрованих ліцензійних іспитів «Крок-1» шляхом урахування інформації про тестові завдання з банку Центру тестування МОЗ України. При цьому лектору потрібно вчасно виявляти матеріал із неправильним вирішенням тестових завдань із патоморфології з метою запобігання його масовому розповсюдженню. Викладаючи значний за обсягом лекційний матеріал, викладач має можливість за короткий час припинити подальше поширення цієї помилкової інформації.

Сучасні лекції з патоморфології мають ґрунтуватися не тільки на класичному матеріалі зі спеціальності, а й на тому, яка інформація в певний час поширюється серед конкретного цільового контингенту слухачів різними засобами незалежно від волі лектора. Цей процес потребує постійного збору, критичного аналізу і цільової корекції тієї інформації, яка поширюється.

Практичні заняття є найважливішою складовою викладання патоморфології в медичному виші. Провідна мета занять - формування вмінь і навичок морфологічної діагностики патологічних процесів шляхом вивчення морфологічних особливостей з аналізом патогенетичних механізмів і клінічних симптомів захворювань. Таким чином, патологічна анатомія – це проміжний ступінь між фундаментальними медико-біологічними та клінічними дисциплінами. Саме на практичних заняттях з патанатомії професійний викладач створює передумови для поступового розвитку клінічного мислення студентів і тому дуже важливо, щоб ілюстративний матеріал кожного заняття не обмежувався чорно-білими фото підручників.

Викладачі кафедри патологічної анатомії із секційним курсом ВДНЗУ «УМСА» розробили і підготували мультимедійний супровід, що містить фотографії макро- і мікропрепаратів та основні класифікації загальних патологічних процесів до кожного практичного заняття згідно з робочою програмою і календарно-тематичним планом для студентів III курсу медичного факультету з розділу «Загальна патоморфологія».

Важливим моментом є постійне реставрування і поповнення музею кафедри макропрепаратами. Співробітники кафедри проводять консервування препаратів зі збереженням їхнього природного кольору методом Мельникова-Разведенкова [6]. Експонати систематизовані за змістовими модулями і нозологічними одиницями.

Колектив кафедри повністю оновив архів мікропрепаратів із загальної патоморфології, складений електронний каталог. Разом із тим навчальний фонд мікропрепаратів з окремої патоморфології потребує доповнення і систематизації.

Для ефективнішої структуризації матеріалу, що вивчається під час підготовки до практичних занять, були розроблені методичні рекомендації для студентів III курсу медичного і стоматологічного факультетів.

Ефективне поєднання теоретичних знань і практичних навичок - необхідна передумова якісної підготовки майбутніх лікарів європейської України.

Список використаної літератури

1. Біктімiров В.В. Роль патологічної анатомії в системі сучасної медичної освіти / В.В. Біктімiров, С.В. Вернигородський // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2006. – №2, т.10. – С. 574-575.
2. Гасюк А.П. Спеціальна патоморфологія / А.П. Гасюк, Н.В. Ройко, С.А. Проскурня. - Полтава: Укрпромторгсервіс, 2012. – 160 с.
3. Методичні засади викладання патоморфології в умовах інтернаціоналізації вищої медичної освіти / А.П. Гасюк, Н.В. Ройко, Т.В. Новосельцева [та ін.] // Світ медицини та біології. – 2013. – №2. – С. 44-46.
4. Кремень В.Г. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник / В.Г. Кремень. - Київ - Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2004. — 384 с.
5. Пидаев А. В. Болонский процесс в Европе. Что это такое и нужен ли он Украине? Возможна ли интеграция медицинского образования Украины в Европейское образовательное пространство? / А. В. Пидаев. - Одесса: Одесский медицинский университет, 2004. – 192 с.
6. Пикалюк В.С. Методическое пособие по изготовлению анатомических препаратов / В.С. Пикалюк, Г.А. Мороз, С.А. Кутя. - Симферополь, 2004. – С.23-24.
7. Струков А.І. Патологічна анатомія / А.І. Струков, В.В. Серов; перекл. з рос. 4-го вид., стереотипне. - Харків: Факт, 2004. – 864 с.
8. Туманський В.О. Концепція викладання патології студентам вищих медичних навчальних закладів / В.О. Туманський. - Чернівці: Медуніверситет, 2007. – С. 220-221.
9. Федорченко О.В. Кредитно-модульна система та її впровадження в навчальний процес по патоморфології для іноземних студентів / О.В.Федорченко, П.С. Журченко. - Вінниця, 2011. – 91 с.

**УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

**Стороженко О.В., Лігоненко О.В., Шумейко І.А., Зубаха А.Б., Чорна І.О. Дігтяр І.І.,
Горб Л.І.**

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття присвячена інтерактивному навчанню як одній із форм організації пізнавальної діяльності. Розглядаються різні підходи до визначення інтерактивного навчання і його сутності. Значну увагу приділено методам і технологіям особистісно-орієнтованого навчання, в ході якого здійснюється взаємодія викладача і студента.

Ключові слова: інновації, навчальний процес, інтерактивне навчання, пізнавальна діяльність.

УДК 378.14

Постановка проблеми. Сучасна вища школа стоїть перед прикритим фактом: в умовах традиційних форм і методів навчання студенти, пасивно отримуючи інформацію, не вміють здобувати її самостійно і застосовувати те, що знають. Тому цілеспрямований розвиток індивідуальності можливий лише тоді, коли теорія освіти не декларуватиме необхідності творчості педагога і творчості студента, а систематично за допомогою доцільних методів утілюватиме її в навчально-виховний процес. Якнайкраще сприяють цьому інтерактивні методи навчання, що активно розробляються останнім часом. Завдяки закладеним у їхню сутність самостійній діяльності та груповій взаємодії вони можуть бути корисними як для викладача, так і для студентів.

Попередні дослідження проблеми. Інтерактивні методи навчання є предметом численних, зокрема компаративних досліджень. Науковцями було проведено аналіз того досвіду навчання зарубіжних шкіл, де шляхом дидактичної гри, інтерактивного дослідження та дискусії реалізуються особистісні, орієнтовані пріоритети навчання. Комплексного дослідження проблеми підвищення якості професійної підготовки в медичних вишах у процесі вивчення дисциплін із застосуванням інтерактивних методів навчання поки що немає.

Виклад основного матеріалу. Інтерактивна модель навчання – постійне спілкування викладача зі студентами, студентів зі студентами – взаємодія всіх членів колективу. Упровадження інтерактивних методик у викладання фахових дисциплін дає змогу докорінно змінити ставлення до об'єкта навчання, перетворивши його на суб'єкт. Термін «інтерактивний» прийшов до нас з англійської і має значення «взаємодіючий». Відомі різні підходи до визначення інтерактивного навчання. За своєю природою воно означає здатність взаємодіяти чи бути в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або з ким-небудь (людиною). Отже, інтерактивне навчання – це діалогове навчання, під час якого здійснюється взаємодія викладача і студента.

Викладач має віддавати перевагу не інформаційно-контролюючій функції, а організаційно-стимулюючій, культивувати демократичний стиль керування, підтримувати ініціативу студента і мати настанову на співпрацю та солідарну відповідальність за її результати. Зростає роль уміння знаходити й узагальнювати інформацію з різних джерел.

Навчальний процес відбувається за умов постійної активної взаємодії всіх студентів. Основна відмінність інтерактивних вправ і завдань від звичайних полягає в тому, що вони спрямовані не тільки і не стільки на закріплення вже вивченого матеріалу, скільки на вивчення нового.

Інтерактивні методи навчання можна класифікувати за кількома ознаками. Так, дослідник М. Кларін у основу класифікації поклав принцип активності. Науковець пропонує методи фізичної, соціальної, пізнавальної активності. Прикладами фізичної активності є зміна робочого місця, запис та ін. Учасники включені в соціальну активність тоді, коли ставлять запитання, відповідають тощо. Приклади пізнавальної активності: доповнення учасниками викладеного матеріалу, виступ як джерело професійного досвіду, самостійний пошук розв'язання проблеми. Треба зазначити також, що всі три види активності взаємопов'язані.